

Bruxelles, 16. lipnja 2020.
(OR. en)

8610/20

EDUC 248
SOC 393
JEUN 47

ISHOD POSTUPAKA

Od: Glavno tajništvo Vijeća

Za: Delegacije

Br. preth. dok.: 8317/20

Predmet: Zaključci Vijeća o suzbijanju krize u području obrazovanja i osposobljavanja uzrokovane bolešću COVID-19

Za delegacije se u prilogu nalaze Zaključci Vijeća o suzbijanju krize u području obrazovanja i osposobljavanja uzrokovane bolešću COVID-19 koje je Vijeće 16. lipnja 2020. odobrilo pisanim postupkom, u skladu s člankom 12. stavkom 1. prvim podstavkom Poslovnika Vijeća i člankom 1. Odluke Vijeća 2020/556.

Zaključci će u skladu s odlukom Odbora stalnih predstavnika od 3. lipnja 2020. biti prosljeđeni na objavu u Službenom listu.

Zaključci Vijeća o suzbijanju krize u području obrazovanja i osposobljavanja uzrokovane bolešću COVID-19

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

ISTIČUĆI DA:

1. Pandemija bolesti COVID-19 pogodila je i na dosad nezabilježen način opteretila sustave obrazovanja i osposobljavanja u cijeloj Uniji i diljem svijeta. Znatno je izmijenila načine na koji učimo, poučavamo, komuniciramo i surađujemo unutar naših zajednica za obrazovanje i osposobljavanje te među njima. To je utjecalo na osobe koje uče¹, njihove obitelji, učitelje, nastavnike, ravnatelje ustanova i šire društvo.
2. Od izbijanja pandemije države članice i ustanove za obrazovanje i osposobljavanje ulažu znatne napore u osiguravanje sigurnosti i dobrobiti osoba koje uče i osoblja te nastavak učenja i poučavanja kako bi se očuvalo pravo na obrazovanje.
3. Kako bi odgovorila na izvanrednu situaciju, većina država članica odlučila je fizički zatvoriti glavninu ustanova za obrazovanje i osposobljavanje, što je popraćeno brзом aktivacijom alternativnih opcija te podrškom za učenje i poučavanje na daljinu, posebno putem digitalnih rješenja. Te su promjene sustavima obrazovanja i osposobljavanja te njihovim dionicima u državama članicama, a posebno osobama koje uče i njihovim obiteljima, učiteljima i nastavnicima donijele različite izazove, ali i vrijedno iskustvo učenja, a ubrzana je i daljnja digitalna transformacija ustanova za obrazovanje i osposobljavanje.

¹ Za potrebe ovog dokumenta pojam „osobe koje uče” treba shvatiti u širem smislu i odnosi se na polaznike svih vrsta i razina obrazovanja i osposobljavanja, uključujući rani i predškolski odgoj i obrazovanje, opće obrazovanje, strukovno obrazovanje i osposobljavanje, obrazovanje odraslih i visoko obrazovanje.

4. U tim se iznimnim okolnostima razvila izvrsna suradnja među državama članicama, koje su pokazale solidarnost i uzajamnu potporu u vrijeme krize redovitom razmjenom informacija o stanju u svojim državama, izazovima, planiranim ili već provedenim mjerama i planovima, kao i razmjenom obrazovnih resursa kada je to bilo moguće.

SVJESNO TOGA DA:

5. Na početku krize, dok su ustanove za obrazovanje i osposobljavanje u većini država članica još funkcionirale na uobičajen način, naglasak je bio na tome kako zajamčiti sigurnost osoba koje uče i osoblja, među ostalim uvođenjem zaštitnih i higijenskih mjera te pružanjem informacija i smjernica, na temelju suradnje nacionalnih tijela nadležnih za obrazovanje i zdravstvo.
6. Kako se situacija razvijala, a u većini država članica nastupalo sve raširenije fizičko zatvaranje ustanova za obrazovanje i osposobljavanje, države članice, ustanove za obrazovanje i osposobljavanje i relevantni dionici uložili su znatne napore u prilagodbu i pripremu obrazovnih sadržaja te osiguravanje njihove upotrebe u učenju na daljinu kako bi se osigurao nastavak procesa učenja. To je potpomognuto odgovarajućim smjernicama te vrlo fleksibilnim upravljanjem, stalnim praćenjem, neprestanim poboljšanjima i zakonodavnim prilagodbama, u skladu s nacionalnim okolnostima. S tim u vezi moguće je da su države članice i ustanove za obrazovanje i osposobljavanje krenule s različitih polazišta u pogledu digitalne spremnosti sustavâ obrazovanja i osposobljavanja, uključujući dostupnost digitalnih alata i materijala za učenje te pripremljenost učitelja i nastavnika za izvođenje poučavanja na daljinu.

7. Jedan od glavnih izazova bilo je pitanje osiguravanja uključivosti i jednakog pristupa mogućnostima kvalitetnog učenja na daljinu. Moguće je da neke osobe koje uče, kao i učitelji, nastavnici i obitelji nemaju digitalne vještine ni pristup tehnologiji ili internetu, što može biti ozbiljna prepreka, posebno za osobe koje uče a nalaze se u nepovoljnom položaju i one iz ruralnih, udaljenih i izrazito urbaniziranih područja. Osim toga, ima i osoba koje uče s posebnim obrazovnim potrebama, kojima je potrebno savjetovanje i dodatna potpora u učenju. Nadalje, zatvaranje ustanova za obrazovanje i osposobljavanje predstavljalo je poseban izazov za osobe koje uče a nalaze se u socioekonomski nepovoljnom položaju i izložene su većoj vjerojatnosti da žive u kućanstvu koje ne pogoduje učenju od kuće ili inače imaju pravo na besplatne školske obroke, kao i za osobe koje uče a prijete im rizik od ranog napuštanja školovanja.
8. Ustanove za obrazovanje i osposobljavanje nisu samo mjesta na kojima ljudi uče, poučavaju ili se osposobljavaju, već se radi o sigurnim okruženjima koja pružaju osjećaj strukture i pripadnosti zajednici te priliku za socijalizaciju. Zbog tjeskobe i stresa uzrokovanih strahom od pandemije i društvene izolacije, koja posebno pogađa osobe izložene nasilju u obitelji ili riziku od takvog nasilja, ključno je doprijeti do njih i pružiti im psihološku i emocionalnu potporu kako bi se osigurali dobrobit i fizičko i mentalno zdravlje osoba koje uče, njihovih obitelji, učitelja i nastavnika.
9. Učitelji i nastavnici u kratkom su se roku morali prilagoditi i prijeći s izravnog poučavanja na poučavanje na daljinu. Budući da nemaju svi učitelji i nastavnici² iskustvo, pouzdanje, znanje, vještine i kompetencije potrebne za učinkovitu organizaciju i izvođenje poučavanja na daljinu, postoji potreba za dodatnim ciljanim osposobljavanjem. Njihova predanost često nadilazi okvire prenošenja znanja te oni ulažu dodatne napore kako bi osigurali napredak i dobrobit osoba koje uče. Potreba za brzom prilagodbom novom radnom okruženju u nekim je slučajevima dovela i do povećanog radnog opterećenja, što utječe na njihovu ravnotežu između poslovnog i privatnog života. U tim su okolnostima učitelji, nastavnici i pomoćno osoblje pokazali hvalevrijednu predanost i kreativnost, kao i otvorenost za suradnju, zajedničko stvaranje i suradničko učenje.

² Prema anketi OECD-a TALIS (2018.) manje od 40 % nastavnika smatra da je dobro pripremljeno za služenje IKT-om u nastavi.

10. Iako je prelazak na digitalno poučavanje i učenje imao važnu ulogu u omogućavanju nastavka procesa učenja, digitalno obrazovanje ne može u potpunosti zamijeniti kvalitetno izravno poučavanje i učenje. Osim toga, iznenađan prelazak na digitalno poučavanje i učenje u mnogim slučajevima nije podrazumijevao planirano optimalno pružanje sveobuhvatnog digitalnog obrazovanja na daljinu, već se radilo o odgovoru na izvanrednu situaciju. Neki učitelji i nastavnici prvi su se put susreli s poučavanjem putem interneta te, iako njihovu otpornost i prilagodljivost treba pohvaliti, digitalno poučavanje i učenje na daljinu provedeno u kontekstu bolesti COVID-19 unatoč njegovoj vrijednosti ne bi nužno trebalo smatrati općim standardom za digitalno obrazovanje na daljinu.
11. Postoji potreba za povećanom suradnjom između obitelji osoba koje uče te učitelja i nastavnika, kao i za većom predanošću omogućivanju učenja na daljinu. Za roditelje i pružatelje skrbi koji rade od kuće bilo je zahtjevno kombinirati radne zadatke s pružanjem podrške djeci pri učenju, kao i s dužnostima skrbi o djeci. Za roditelje i pružatelje skrbi koji nisu mogli raditi od kuće dodatan izazov bio je pronaći dnevnu skrb za mlađu djecu.
12. Provedba praktičnih dijelova kurikuluma posebno je izazovna u kontekstu učenja na daljinu. To je posebno relevantno u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju, u kojem praktično učenje čini velik dio kurikuluma. Moguće je da su se polaznici strukovnog obrazovanja i osposobljavanja našli u još nepovoljnijem položaju zato što je kriza pogodila mnoge poslodavce koji pružaju mogućnost učenja kroz rad i naukovanja. Budući da naučnici u nekim slučajevima ovise o plaćanju i naknadama poslodavaca, to je utjecalo na njihov izvor zarade.
13. Odraslim osobama koje uče, osobito onima s niskom razinom vještina, ponekad nedostaju digitalne vještine potrebne za sudjelovanje u digitalnom učenju, što može utjecati na njihove mogućnosti usavršavanja i prekvalifikacije.

14. Jedan od najvećih izazova bio je kako provesti vrednovanje i ocjenjivanje, pri čemu su neke države članice odlučile naglasak staviti na formativno vrednovanje i uzimanje u obzir različitih uvjeta učenja. To je povezano s izazovom organizacije učinkovitog završetka školske i akademske godine, što je posebno važno u kontekstu završnih ispita znanja u školama i završnih svjedodžbi ili diploma jer utječe na upise u različite razine obrazovanja i osposobljavanja. U tom pogledu razmjena informacija, suradnja i dijalog relevantnih dionika u području obrazovanja i osposobljavanja, uključujući tijela za osiguravanje kvalitete i priznavanje kvalifikacija te socijalne partnere, mogu biti temelj za koristan koordinirani pristup. To bi osobito moglo biti korisno pri odlučivanju o uvjetima upisa na visoka učilišta, uz dužno poštovanje njihove autonomije i nacionalnih okolnosti.
15. Pandemija je utjecala i na mogućnosti europske i međunarodne mobilnosti u svrhu učenja. Budući da su se mnoge ustanove za obrazovanje i osposobljavanje zatvorile, korisnici programa mobilnosti u svrhu učenja naišli su na razne poteškoće u smislu nastavka razdoblja mobilnosti, pristupa smještaju i zdravstvenoj skrbi, prava na bespovratna sredstva i stipendije ili povratka u svoje matične zemlje. Moguće je da su se korisnici programa mobilnosti u svrhu učenja također našli u socioekonomskim poteškoćama povezanim s gubitkom prihoda u obitelji kao posljedicom krize na tržištu rada uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19.
16. Mnoge su projektne aktivnosti u okviru programâ Erasmus+ i Europskih snaga solidarnosti odgođene ili otkazane, a u slučajevima u kojima je bila planirana mobilnost potaknuta je virtualna suradnja.
17. Uz ulaganja potrebna za rješavanje zdravstvenih i socioekonomskih posljedica krize, važno je aktualne ulagačke prioritete usmjeriti na obrazovanje i osposobljavanje. U tom je pogledu ključno prepoznati da visokokvalitetno obrazovanje i osposobljavanje daju presudan doprinos dobrobiti te osobnom i profesionalnom razvoju građana, kao i otpornosti društva i gospodarstva, te da imaju važnu ulogu u njihovom oporavku. To treba uzeti u obzir pri izradi europskog plana oporavka.

PREPOZNAJUĆI DA:

18. Kako bi prevladale te izazove i ovisno o nacionalnim okolnostima, države članice i njihove ustanove za obrazovanje i osposobljavanje brzo su uspostavile brojne mjere, kao što su:
- razvoj i razmjena kvalitetnih obrazovnih sadržaja, materijala i praksi prilagođenih kontekstu učenja na daljinu na nacionalnoj razini i/ili razini ustanova,
 - podupiranje virtualnih okružja za učenje, omogućavanje upotrebe postojećih internetskih platformi za učenje (ili razvoj novih) i upotreba alata za timsku suradnju,
 - upotreba televizijskog emitiranja i drugih medija za pružanje obrazovnog sadržaja,
 - priprema niza smjernica i uputa o sudjelovanju u učenju na daljinu i provedbi poučavanja na daljinu, primjerice o sigurnoj upotrebi digitalnih alata i vrednovanju putem interneta,
 - pružanje ciljanih prilika za profesionalni razvoj učitelja, nastavnika i drugog pedagoškog osoblja,
 - identifikacija osoba koje uče koje ne mogu sudjelovati u učenju na daljinu i dopiranje do njih osiguravanjem potrebne opreme i pristupa internetu, posebno onima koje dolaze iz zemljopisno izoliranih područja ili područja koja zaostaju na socioekonomskom planu ili se nalaze u socioekonomski nepovoljnom položaju, kao i distribucijom tiskanih obrazovnih materijala kada je to potrebno,
 - pružanje ciljane potpore osobama koje uče s posebnim obrazovnim potrebama,
 - olakšavanje pristupa digitalnom sadržaju u knjižnicama,
 - pružanje obroka osobama koje uče a nalaze se u socioekonomski nepovoljnom položaju,
 - omogućavanje različitih oblika psihološke potpore osobama koje uče, obiteljima, učiteljima i nastavnicima,
 - osiguravanje dnevne skrbi za mlađu djecu čiji roditelji i pružatelji skrbi ne mogu raditi od kuće, osobito kada su posrijedi ključni radnici u ključnim sektorima kao što su zdravstvene službe,
 - pružanje različitih vrsta potpore za korisnike programa mobilnosti u svrhu učenja, bilo da se radi o dolaznoj ili odlaznoj mobilnosti,
 - redovito pružanje informacija osobama koje uče, učiteljima, nastavnicima, ustanovama za obrazovanje i osposobljavanje, obiteljima te drugim relevantnim dionicima,

- razvoj suradnje s lokalnim i regionalnim vlastima i nevladinim organizacijama te poduzećima, uključujući telekomunikacijska poduzeća, pružatelje internetskih usluga i izdavače, koji su u nekim slučajevima besplatno ponudili materijale i alate,
- podupiranje i poticanje, ako je moguće, tjelesnog odgoja i aktivnosti, u skladu sa sigurnosnim mjerama predostrožnosti.

19. Komisija je kao odgovor na krizu uzrokovanu bolešću COVID-19 omogućila dodatnu fleksibilnost u provedbi programa Erasmus+, koju je dopunila praktičnim savjetima za sudionike programa Erasmus+ i nacionalne agencije. Osim toga Komisija je, uz napore poduzete u okviru Vijeća, otvorila put za dodatne mogućnosti suradnje i razmjene informacija među državama članicama.
20. U skladu s razvojem situacije i eventualnim ukidanjem mjera ograničavanja na preporuku zdravstvenih tijela, javljaju se dodatna pitanja u vezi s ponovnim otvaranjem ustanova za obrazovanje i osposobljavanje te poduzeća koja pružaju mogućnost učenja kroz rad, među ostalim u pogledu organizacijskih i sigurnosnih mjera, posebno onih koje se odnose na ograničavanje socijalnih kontakata, sanitarne uvjete i higijenu. Neki od izazova u tom pogledu odnose se na dostatne ljudske resurse te na pripremljenost i održivost ustanova za obrazovanje i osposobljavanje, a posebno njihovu primjerenost za provedbu potrebnih mjera.

POZIVA DRŽAVE ČLANICE DA, UZ UVAŽAVANJE NAČELA SUPSIDIJARNOSTI I U SKLADU S NACIONALNIM OKOLNOSTIMA:

21. nastave međusobno razmjenjivati informacije, iskustva i najbolje prakse o tome kako se obrazovanje i osposobljavanje na najbolji način mogu prilagoditi situaciji, ovisno o daljnjem razvoju događaja u vezi s krizom uzrokovanom bolešću COVID-19, među ostalim o različitim mjerama povezanim s ponovnim otvaranjem ustanova za obrazovanje i osposobljavanje, osiguravanjem jednakosti, podupiranjem dobrobiti osoba koje uče i osoblja te pružanjem psihološke potpore. U tom pogledu neka potiču pojednostavnjen i dosljedan protok informacija te optimalnu upotrebu postojećih mreža;

22. u vezi s ponovnim otvaranjem ustanova za obrazovanje i osposobljavanje te u skladu s lokalnim, regionalnim i nacionalnim okolnostima poduzmu mjere potrebne za osiguravanje sigurnosti osoba koje uče i osoblja, koje uključuju odgovarajuće sanitarne i higijenske uvjete, te nastavile aktivnosti izravnog učenja i poučavanja, osiguravajući pritom jednake mogućnosti;
23. na temelju dosad stečenih iskustava u kontekstu krize uzrokovane bolešću COVID-19 i vodeći računa o potencijalnim dugoročnim posljedicama te krize na budućnost obrazovanja i osposobljavanja, razmotre mogućnosti za inovacije i ulože dodatne napore u ubrzavanje digitalne transformacije sustava obrazovanja i osposobljavanja te, prema potrebi, povećanje digitalnih kapaciteta ustanova za obrazovanje i osposobljavanje i smanjenje digitalnog jaza;
24. imajući na umu iskustvo stečeno u kontekstu krize uzrokovane bolešću COVID-19, podupiru daljnji razvoj digitalnih vještina i kompetencija učitelja i nastavnika kako bi se olakšalo poučavanje i vrednovanje u digitalnim okruženjima za učenje;
25. uzimajući u obzir autonomiju ustanova, ispituju mogućnost uključivanja visokokvalitetnog digitalnog učenja kao dijela ponude obrazovanja i osposobljavanja u sve razine i sve oblike obrazovanja i osposobljavanja. Neka pritom obrate pozornost na primjerenost digitalnih alata dobi i posebnim potrebama osoba koje uče, kao i na sukladnost s pravilima o zaštiti podataka, privatnosti, etičkim pitanjima te sigurnosnim i kibersigurnosnim zahtjevima;
26. istraže mogućnosti poboljšanja poučavanja i učenja praćenjem i evaluacijom na temelju rudarenja podataka u obrazovanju usmjerenog na postojeće podatke, analitike učenja i upotrebe umjetne inteligencije, pazeći pritom na sukladnost s Općom uredbom o zaštiti podataka (EU) 2016/679;
27. pri pružanju mogućnosti za učenje na daljinu te digitalno i kombinirano učenje posvete dodatnu pozornost osiguravanju jednakih mogućnosti i kontinuiranog pristupa visokokvalitetnom obrazovanju i osposobljavanju za osobe koje uče iz svih dobni skupina, osiguravajući pritom kvalitetu i potičući vrednovanje i priznavanje stečenih ishoda učenja. Neka pri ponovnom potvrđivanju prava na obrazovanje posebnu pozornost posvete sprečavanju potencijalnog povećanja broja slučajeva ranog napuštanja školovanja zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19;

28. potiču upotrebu virtualnih mogućnosti za mobilnost i suradnju kako bi se ublažile negativne posljedice krize uzrokovane bolešću COVID-19 na fizičku prekograničnu mobilnost i suradnju;
29. surađuju na uklanjanju prepreka prekograničnoj mobilnosti u svrhu učenja povezanih s bolešću COVID-19, uzimajući u obzir moguće posljedice različitih pristupa vrednovanju, eventualnih odgođenih ili otkazanih ispita i odgođenih upisa, koje bi mogle negativno utjecati na mogućnosti za mobilnost u svrhu učenja u predstojećim godinama;
30. surađuju na osiguravanju mogućnosti obrazovanja za osobe koje uče i koje svakodnevno putuju između susjednih država članica, posebno u slučaju produljenog zatvaranja granica;
31. podupiru daljnji razvoj digitalne infrastrukture te digitalnih vještina i kompetencija iskorištavanjem financijskih sredstava dostupnih u okviru programa i fondova Unije, posebno programa Erasmus+, Europskih snaga solidarnosti, europskih strukturnih i investicijskih fondova, Programa potpore strukturnim reformama i njihovih sljednika te novog programa Digitalna Europa.

POZIVA KOMISIJU DA, U SKLADU SA SVOJIM NADLEŽNOSTIMA I POŠTUJUĆI SUPSIDIJARNOST:

32. provodi istraživanja i distribuira rezultate o učinku pandemije bolesti COVID-19 i iskustvu stečenom na različitim razinama obrazovanja i osposobljavanja, s naglaskom na učenju i poučavanju na daljinu te digitalnim kapacitetima sustava obrazovanja i osposobljavanja u državama članicama, kao resurs za jačanje oblikovanja nacionalnih politika utemeljenih na dokazima i suradnje na razini Unije kako bi se izgradile otpornost i pripravnost za pravodobne, učinkovite i primjerene buduće odgovore na izvanredne situacije;
33. pri izradi prijedloga za europski plan oporavka prepozna transformacijski potencijal obrazovanja i osposobljavanja kao pokretačke sile za uspješan oporavak te potrebu za ulaganjima u obrazovanje i osposobljavanje, posebno u pogledu digitalnog obrazovanja, među ostalim u infrastrukturu i digitalne vještine;

34. podupre države članice u pružanju mogućnosti za ulaganja u održivu infrastrukturu za obrazovanje i osposobljavanje, u skladu s europskim zelenim planom, vodeći pritom računa i o kapacitetima potrebnima za osiguravanje sigurnosti i organizacijskim mjerama potrebnima u okviru odgovora na krizu uzrokovanu bolešću COVID-19;
35. pri razvoju europskog prostora obrazovanja, zajedno sa strateškim okvirom za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja za razdoblje nakon 2020., novim akcijskim planom za digitalno obrazovanje i ažuriranim programom vještina, uzme u obzir iskustva stečena tijekom krize uzrokovane bolešću COVID-19 u pogledu digitalne transformacije sustavâ obrazovanja i osposobljavanja, obraćajući posebnu pozornost na izazove povezane s kvalitetom i društvene izazove, kao što su osiguravanje uključenosti, osiguravanje jednakih mogućnosti, promicanje kohezije i borba protiv dezinformiranja;
36. nastavi s olakšavanjem razmjene informacija o izazovima i mjerama koje poduzimaju države članice, među ostalim povezivanjem baza podataka otvorenih obrazovnih sadržaja te povećanjem njihove dostupnosti i pristupa njima, kako bi se olakšala razmjena različitih metodologija, alata i materijala za učenje na daljinu. Neka se u tom kontekstu nadoveže na postojeće mogućnosti, kao što su mogućnosti dostupne putem platforme eTwinning, portala School Education Gateway i elektroničke platforme za obrazovanje odraslih u Europi (EPALE). Neka promiče upotrebu alata za samoprocjenu kao što su SELFIE i HEInnovate kako bi se poduprli digitalni kapaciteti i transformacija škola i visokih učilišta;
37. državama članicama predstavi i distribuira dodatne praktične informacije o mogućnosti financiranja potreba sustavâ obrazovanja i osposobljavanja pri ublažavanju posljedica pandemije bolesti COVID-19 u okviru investicijskih inicijativa kao odgovor na koronavirus (CRII i CRII+) i drugih odgovarajućih mehanizama financiranja;
38. nastavi redovito razmjenjivati informacije s dionicima i provedbenim tijelima programâ Erasmus+ i Europskih snaga solidarnosti o mogućnostima za fleksibilne aranžmane u pogledu provedbe mobilnosti u svrhu učenja i projekata u kontekstu krize uzrokovane bolešću COVID-19;

39. zajedno s državama članicama istraži načine rješavanja najhitnijih potreba u razdobljima kada je fizička mobilnost ograničena tako da se, kada je to primjereno, omogući fleksibilnost u preraspodjeli neiskorištenih sredstava između aktivnosti programa Erasmus+;
40. podupre države članice u daljnjem razvoju praksi digitalnog obrazovanja i prilika za digitalno obrazovanje i osposobljavanje te rješavanju posljedica krize uzrokovane bolešću COVID-19 koje su zahvatile najranjivije skupine osoba koje uče, koristeći se dostupnim mogućnostima programa Erasmus+;
41. distribuira i promiče upotrebu relevantnih materijala i alata, uključujući iskustvo virtualne suradnje, koji su rezultat projekata u okviru programâ Erasmus+ i Europskih snaga solidarnosti te aktivnosti europskih i nacionalnih koalicija za digitalne vještine i radna mjesta, a mogli bi u duhu solidarnosti među državama članicama poslužiti kao korisna dodatna potpora pri odgovoru na krizu uzrokovanu bolešću COVID-19;
42. u suradnji s državama članicama i uz dužno poštovanje autonomije ustanova i nacionalnog konteksta, započne s radom na mjerama za uklanjanje prepreka povezanih s bolešću COVID-19 i, nakon završetka krize uzrokovane tom bolešću, ponovno pokrene mogućnosti prekogranične mobilnosti u svrhu učenja, među ostalim pružanjem jasnih smjernica o tome kako olakšati mogućnosti mobilnosti u svrhu učenja u okviru programa Erasmus+;
43. promiče kvalitetnu virtualnu mobilnost i suradnju te podupre razvoj kombinirane mobilnosti u okviru programa Erasmus+, imajući pritom na umu da virtualna mobilnost, premda ne može zamijeniti fizičku, ima važnu komplementarnu ulogu;
44. blisko surađuje s međunarodnim organizacijama kao što su Vijeće Europe, UNESCO i OECD u pružanju i distribuciji informacija povezanih s posljedicama bolesti COVID-19 na obrazovanje i osposobljavanje.